

1915 se je potopila v bližini Honolulu ameriška podmornica »F 4« s 25 možmi. Čoln je tičal 90 m globoko, a so ga dvignili z največjimi napori.

Na Francoskem.

Ko se je potopila leta 1912 francoska podmornica »Vendemiaire«, je razpisalo francosko mornariško ministrstvo 100.000 frankov nagrade onemu, ki bi iznašel napravo, s katero bi bilo mogoče oteži grozne smrti moštvo iz potopljenih podmornic. Razpisana nagrada ni rodila nobenega uspeha. V Franciji so se zgodile v mirnih časih težke nesreče s podmornicami. Dne 16. oktobra 1906 se je potopila podmornica »Lutin« in z njo vred 16 mož. Štiri leta pozneje je ponesrečila pri vajah v luki Calais podmornica »Pluviose« in je bilo 42 mož ob življenje.

V Nemčiji.

V Nemčiji se je potopila pri Kielu 1. 1911 podmornica »U 3«. Vzrok nesreče je bil napačno montiran vijak za zračenje. Takoj so pričeli z rešilnim delom in so potegnili skozi cev za torpediranje 25 mož. Ostali so v čolnu vedno še trije častniki in krmar. Ko so se prerili tudi do teh, so jih našli že zadušene.

V Rusiji.

V Rusiji se je zgodila prva nesreča s podmornico leta 1904. Tedaj se je potopila v bližini Kronstadta podmornica »Delfin«. Omenjeni čoln se je podal na vajo, morje je bilo čisto mirno in daleč na okrog ni bilo videti nobene druge ladje. Naenkrat je izginila podmornica v globočino in se ni dvignila nikdar več. Še istega leta se je potopila v Črnem morju podmornica »Kambala«, ker je trčila ob rusko oklopno križarko.

Kljub napredku v tehniki še do danes niso iznašli sredstev, ki bi onemo-

gočala številne nesreče s toliko dragocenimi podmornicami.

*



Pobrežje pri Mariboru. Pogrebno društvo za Pobrežje in okolico ima v nedeljo dne 5. t. m., popoldne in zvečer svojo vsakoletno veselico, ki se vrši na vrtu gostilne Koc (prej Simonič) na Pobrežju. Čisti dobiček gre v posebni fond. Člani in drugi, pridite!

Marija Brezje pri Mariboru. Prostovoljna požarna bramba ima v nedeljo dne 5. t. m. popoldne svojo tombolo z 6 velikimi in 150 manjšimi dobitki. Prireditelj se vrši pri g. Klasiču.

Sv. Peter pri Mariboru. V nedeljo so imeli otroci obeh šol prvo sv. obhajilo. Med prvo-obhajanci je bil tudi 50 letni Alojz Ferk iz Viničke gore. V pondeljek je prispel prvič oficijelno k St. Petru g. stolni župnik in dekan M. Umek na kanonično vizitacijo in skušnjo šolskih otrok.

Razvanje pri Mariboru. Vaško kapelico sv. Križa sta na svoje stroške pustila prenoviti zakonca Pukl Martin in Helena. Z novim šolskim letom se uvede na tukajšnji osnovni šoli v poletnih in jesenskih mesecih nedeljen šolski pouk. S tem je ustrezno dolgoletni želji vaščanov.

Pameče pri Slovenjgradcu. V naši vasi so vrli gasilci s sodelovanjem gđ. Pavle Pečolarjeve in Marice Ferenčakove uprizorili komedijo »Matiček se ženik«, katera je nad vse pričakovanje dobro uspela. Z izvajanjem svojih vlog so predvsem nadkriljevali Matiček, Nežika, Baronica ter Gašper. Pohvalno se je treba zahvaliti tudi o gosp. Filipu Cesar, kateri je kot režiser bil na svojem mestu. S to igro so pokazali Pamečani, kaj premore skupnost in poštenost. Želimo le, da nam še večkrat nudite tako zabaven popoldanček.

Ribnica na Pohorju. Mrivaški zvon, kako tesno bije srce ob tvojih glasih! Vsa soseska molči v objemu žalosti. Komu zvoní, šlo je pri

nas dne 16. t. m. pritaženo od ust do ust? Značajna, krščanska, dobrosrčna ter vobče priljubljena gospodinja in gostilničarka Lenčka Viltušnik je končala pot po naši solz dolini. Neverjetno! Resnico tega so pričale brleče sveče krog njenega krasno ovenčanega mrtvaškega odra. Govorile so jo pa tudi bridke in obilne solze potrtega njenega moža Ignaca ter ihtenje petletnega sinčka Jankoča po tako iznenada izgubljeni svoji zlati nenadomestljivi mami. Smrt, kako kruta si vendar! Tiho in rosnih oči so pristopali v obilnem številu tudi njeni prijatelji in znanke kropiti in izkazati dragi zadnjikrat na zemlji svojo ljubezen ter želeči pokoja njeni blagi duši. Celo rožice krog njenega odra, zadnji poklon vrlih naših deklet, so sklonile zalostno svoje glave, ginjene nad tem, da je morala pokojna iz sveta še tako mlada. Včakala je komaj 33 pomladi. Vendar to res kratko število let zrcali kakor zbrani venec, ki svoje prvotne krasote ponjani smrti zgubil ne bo. Koliko spoštovanja, priljubljenosti in sožalja je pokojna uživala med svojci in okoličani, je najbolj živo pred očmi mnogobrojna množica za njeno ovenčano krsto. Pomenljivo je bilo tudi, da so istočasno ž njo položili v grob tudi uglednega njenega sosa, občinskega odbornika ter cerkvenega ključarja Sv. Bolfanka, 59 letnega Jožefa Turjak.

Ormož. V pondeljek dne 22. junija t. l. je imel sreski načelnik g. dr. Vavpotič v posvetovalnici osnovne šole sestanek z zastopniki ormoškega občinskega odbora in župani štirih okoliških občin Hardek, Pušenci, Hum in Frankovci. Najprej je g. načelnik poročal o banovinskem proračunu, zlasti o postavki za kmetijstvo. Nadalje se je dotaknil gospodarskih zadev našega sodnega okraja. Posebno je poudarjal, da naj kmetstvo ljudstvo še bolj intenzivno goji tu vdomačeno pingavsko pasmo goveje živine, pri konjereji pa noriško ter belgijsko. Pri vinogradništvu, ki je v današnji gospodarski krizi skoro najbolj prizadeta, je priporočal najboljše vrste in ne preveč vrst. — Glede kuluka so zastopniki občin ugotavljali, da se v splošnem ni obnesel, da bi ena petina najetih in plačanih delavcev več storila kakor vsi težaki-kulukaši. Predlagali so, da naj se vpelje enotna doklada za vzdrževanje bano-

Januš Golec:

Guzaj.

27

Poletnega večera, ko je bliskalo, treskalo in je lil dež, se je plazil za St. Jurjem, mimo Botričnice v grabo in na vrh po temnem gozdiču proti cerkvi sv. Primoža. Ko je stopil iz gozda in se ozrl navzdol v dolinico preko pokopališča krog hrama božjega do rojstne hiše, je baš zablisnilo, da je zasvetila trenutno v blesteči luči cela domača okolica. Blisk se je skril, zagrmelo je, tolovaj se je stresel pri zavesti, da se plazi po najdražjem mu kraju nocoj v vihar ni noči zadnjič v življenju. Nebo in sv. Primož mu pomagajta nocoj, da bo končal slovo od matere, rojstne hiše in domačega kraja brez žandarske krogle. Molitev in prošnja na hribčku v vihar ni noči med bliskom in gromom mu je nakapljala v obupano srce junaštva ter upanje, da se bo nocoj izteklo vse dobro in brez surovega motenja s strelom.

Potolažen ter ojunačen se je spustil naglih korakov navzdol po pobočju. Pri pokopališču je napravil križ po čelu z željo večnega miru vsem rajnim domačinom. Materinsko okence na štibelu zadaj na dvorišče je bilo v tej strašni noči brez luči. Ko je popraskal na rahlo po zatemneli šipi, se je takoj oglasil glas, da bo odprla, naj le vstopi od spredaj, nocoj gotovo ne bo voglaril nobeden žandar krog bajte. Materi je sledil v njen kot na klop za peč. Ni prižgala leščerbe, pa saj je gledala nesrečnega otroka materina duša, ki je vedela, da je prišel zadnjič po — slovo! Najprej so pripovedovale materine solze sinu, med ihtenjem, kaj vse mora prenašati noč in dan na strpljeno starost radi njega, ki je pahnil očeta celo v ječo radi suma, da prikriva sinova zločinstva ter mu daje potuho. Ko so ga izpustili iz preiskovalnega zapora, se ni vrnil na dom radi sramote in ona še danes ne ve, kod se potika na stara leta. Sama se ubija doma in ne ve za koga, ker z njim, kateremu je bil namenjen dom, govorita nocoj zadnjič. Bogzna kaj je še vse potožila otroku mati brez najmanjšega očitka, dokler

Domišljav bolnik reče svojemu zdravniku: »Jed in pijača mi diši, tudi spim dobro, vendar si moram od vas sprostiti sveča.« — »Le ravnaite se po mojem nasvetu,« reče zdravnik, »kmalu vam bo postalo čisto drugače.«

Mlad zdravnik je sedel ob postelji bolne tridesetletne gospodičine, poslušal potrpežljivo njeno dolgočasno javkanje in nato odvrnil: »Vaša slabost ni tolika bolezen, temveč neprijetno stanje. Omožite se, gospodična, potem bo to zlo izginilo!« Po kratkem pomisleku reče ona: »Da, da, pravimate, hočem se ravnati po vašem nasvetu. Veste kaj, gospod doktor, vzamite me za že-

vinskih cest. Zaradi občinskega kuluka pa so župani zadovoljni, da imajo z novo uredbo več zakonite moči v rokah. — Precej isker je ukresalo vprašanje pregrupacije občin. Proti predlogu ormoških zastopnikov, da naj se priključi Ormožu samo katastralna občina Hardek, so dvignili glas vsi župani in zastopniki zunanjih občin in povdarjali, da ni vas Hardek prav nič bolj gospodarska in inteligentna in sposobna, da pride pod Ormož kot druge vasi. Vsi so pač videli jasno, da gre Ormožu samo za to, da spravi v meje svojega teritorija okoliško šolo, ki so jo pred 30 leti v najhujših narodnih bojih postavile okoliške občine Hardek, Pušenci in Litmerk kot protiutež nemški šulferajnski šoli. Kmetstvo ljudstvo bo gotovo užaljeno, če se bo pri novi preureditvi občin upoštevala le samo želja ormoške občine, ne pa tudi upravičena zahteva kmetijskih občin, ki želijo biti ena občina, ne da bi se kaj mestu priključilo. Ali vse ali pa nič! To je enoglasna ljudska želja. Kje bo imela okoliška občina svoj sedež, se še ne ve: morda v Pušencih, morda celo v Ormožu.

Loče pri Konjicah. Tukajšnje gasilno društvo si je nabavilo pred meseci novo motorko. Do blagoslovitve, ki se je vršila dne 14. t. m., še ni doživela ognjenega posla. Blagoslovitev je vršil g. profesor Resman iz Maribora, ki je imel pri tej priliki prav pomemben, globoko zasnovan govor. Kumica je bila g. dr. Laužnerjeva. Popoldne pa je bila vrlo uspešna veselica, ki je v denarnem oziru prav zadovoljivo izpadla. Takoj drugi dan pa je doživela motorka ognjeni krst. Gorelo je v sosednjem Podobu. Pogorel je hlev posestnika Rozmana. Kako je ogenj nastal, še ni pojasnjeno. Zavarovan je bil za 75 tisoč Din. Motorka se je pri tej priliki izborna izkazala. Ne samo, da je gasila ogenj, obvarovala je tudi sosednja posopja, ki so bila v veliki nevarnosti. Gasilci so bili, kljub utrujenosti prjšnjega dneva, prav hitro na mestu.

Celje. Zrelostni izpit in produkcija gojencev orglarske šole se vrši v ponedeljek dne 6. t. m. ob 9. uri dopoldne. K izpitu so oglašeni: Božnik, Gajšek, Kidrič, Zemljič, Petrin, Rizmal, Rojnik in Žerak. Pri izpitih bodo izpraševali: gg. Ivan Granfola, Ivan Kramar, D. Sanein in vodja. Za nadzornika je kn.-šk. ordinarijat do-

ločil vlč. g. opata P. Juraka. Čč. gg. duhovniki in prijatelji cerkvene glasbe se vlijudno vabijo! — Prihodnje šolsko leto se prične dne 15. septembra 1931.

Sv. Martin v Rožni dolini. Letošnja letina je obetala bogato žetev. Polje, vinogradi in sadonosniki so bili tako polni, da je vsakdo z veseljem upanjem gledal v bližnjo bodočnost. Pa je prišlo strašno neurje dne 15. junija in je vse naše nade v kratkih urah uničilo. Takšne toče, kakor je padala ta dan, ne pomnijo najstarejši ljudje. Toča je napravila tako strašno razdejanje na polju, da sicer tako pridno ljudstvo, ki se v potu svojega obraza muči po bregovih in strminah med kamenjem v borbi za vsakdanji kruh, danes malo pred pospravljanjem kosi popolnoma uničena žitna polja s solzami v očeh in težko skrbjo za življenje potrebni kruh. Da se prepriča o žalostnem stanju naših polj, je obiskal v nedeljo dne 21. junija g. Ivan dr. Marušič naše kraje. Spremljal ga je za ljudski blagor okraja vneti g. sreski načelnik dr. Hubad in kmetijski referent inž. Dollnar. Sprejeli so g. bana župan Krajnc, župnik duh. svet. Osvatič in šolski upravitelj Požar. Ogledali so si škodo na licu mesta in je ban obljubil prizadetim skorajšnjo pomoč v semenu in v denarju. — Vesel dogodek je bil pri nas zadnji, to je Alojzijevo nedeljo. Vse je bilo v slovesnem razpoloženju. Šolski otroci so imeli svojo prvo sv. obhajilo, 56 dečkov in deklec je pristopilo prvič k mizi Gospodovi. G. duh. svet. Osvatič je v slovesni pridigi otroke lepo nagovoril. Med sv. mašo so prejeli sv. obhajilo, v rokah pa držali s cvetjem okrašene goreče sveče. Marsikatero oko se je orosilo v spominu na lastno prvo sv. obhajilo. Otrok, staršev in sorodnikov je bila cerkev nabito polna. Po končani slovesnosti so dobili otroci v župnišću kavo z mlečnim kruhom. Naj bi se otroci, pa tudi odrasli pogostoma spominjali tega velikega dne! Tistim pa, ki so k lepi uspehi slavnosti pripomogli, bodi ljubi Bog dober plačnik!

Vojnik. Našo šolo je nadzoroval prosvetni inspektor dr. Kotnik in bil z učnimi uspehi zelo zadovoljen. S prihodnjim šolskim letom dobi zavod dva nova strokovna učitelja. Meščanski šoli se obeta vedno lepši razvoj in bodočnost vkljub nekaterim, ki so začeli govoriti

o njeni ukinitvi in upostavitvi osemrazredne osnovne šole. Opozarjamo starše, da ne nasedajo takim govoricam, ki imajo le namen preprečiti vedno večji dotok v meščansko šolo in zapreti našim otrokom vsa pota. Razne tehnične zadruge: urarji, mehaniki, elektrimonterji, stavbne stroke itd., trgovski gremiji zahtevajo že danes za vajenca vsaj 2 razreda srednje šole. Popolnoma zaprta pot pa bi bila otrokom na srednje kmetijske šole, srednje tehnične in obrtne šole, trgovske in sanitetne šole, učiteljska itd., za katere se zahtevajo le dovršeni štirje razredi meščanske šole ali gimnazije. Pripominjamo, da imajo prednost pri vseh ostalih strokah — kjer še danes zadostuje dovršena osnovna šola — tisti učenci, ki imajo nekaj razredov meščanske šole.

Šmartno ob Paki. Dne 21. junija je našo župnijo zadela silna nesreča. Čez Skorno in vas Veliki vrh je pobila toča v 6 km dolgem in 2 km širokem pasu tako temeljito, da nekateri posestniki ne bodo imeli ne zrna žetve. Toča je naletela dober decimeter na debelo. Pokrajina je bila po toči videti od daleč kakor s snegom pobeljena. Še drugi dan so videli iz Skornega, več kakor uro daleč točo v Velikem vrhu. Na nekaterih mestih je je v globokejših klancih nanesele poldrug meter na debelo. Šel sem štiri dni potem, ko je toča pobila, pogledat pokrajino. Grede tja, srečam delavce, ki so se vračali iz dela iz Šostanja: »Tu nesemo,« mi pravijo, »točo, ki je še veliko leži.« Sam sem našel po štirih vročih dneh po toči 70 cm debelo plast toče; drug kup je bil 6 m dolg, dva metra širok in pol metra visok, oziroma debel, zopet drug kup je meril 60 cm višine. Šest kupov toče, debelejšje od orehov, sem na svoji poti našel in danes, pet dni po pobitju zvem, da je še mnogo več takih kupov. Zato je pa tudi pobito! Žita vsa v zemlji, slama zmleta kakor na gumnu, krompir in koruza uničena, hmelj gol, vrtni razdejan, drevje skoraj golo, v gozdu nastlano, kakor bi stlele nasekal, trava zbita in pod drevjem polno listja, na drevju mladike vse in še debelejšje veje polomljene, mestoma odstopa skorja na vejah od udara toče, majhni in tudi večji ptiči pobiti. Sadno drevje in vinograd ne moreta roditi dve do tri leta. Kakor povsod, kjer toča pobije, so tudi naši ubogi posestniki žalostni

no! — »Draga gospodična,« zavrne jo mlad mož, »mi zdravniki zapišemo samo zdravila, a jih ne zauživamo.«

Aleksander Dumas, francoski pisatelj, je prišel nekoč na svojem potovanju po Švici v planinsko vas ter se je nastanil v gostilnici, kjer nihče ni znal niti besedice francoski. Dumas, veliki prijatelj gob, bi si bil za večerjo rad naročil gobe in na vse mogoče načine je gostilničarju razlagal svojo željo, toda zastoj. Končno je vzel kredo in naslikal na zid gobo, kakor je najbolje znal. Gostilničar je pokimal z glavo v znamenje, da ga je razumel in videl. Kmalu pa se vrne, a namesto

se ni utolažila toliko, da jej je lahko tudi sin zapal, da se bo poboljšal, izginil in začel novo življenje po nekdanjih njenih naukih. Pisal jej bo iz daljne tujine, pošiljal denar in se bo s časom potolažila, saj bodo ljudje zopet pozabili, da je bila par let »ravbarjeva mati«. Kakor Barbka je bila tudi mati pomlajena od sinovih obljub in upanja na srečo v bodočnosti. Zasigurala mu je odpuščanje iz dna materinega srca, blagoslov in gorečo molitev, ki ga naj spremljajo na potovanju v poboljšanje, ki bo tudi njo otelo obupa. Piše ji naj na naslov ponkovskega strica, z njo bi šli kakor z očetom v ječo, ako bi se zazvedelo, da je z njim v pisemskem stiku.

Bliski so prenehali, grom se je razgubil in rahlo pikanje dežnih kapljic na okno je oznajnilo, da se bo nevihta poglobila in bo posinilo kmalu osveženo jutro, ki ne sme pozdraviti sina ter matere pod skupnim domačim krovom. Petelin je zapel zategnjeno zaspano v podpečku v kuhinji in prekinil sinovo dolgo prisego poboljšanja in zabrisanja dosedanjih zločinov. Krepek in hvaležen stresljaj ovenele materine roke. mati

je še pokrižala sina na čelo in vzela ga je za vselej mokrotna tema prebujajočega se jutra.

Ko je stekel Guzaj od rojstne hiše preko travnika za pokopališni zid in navkreber v gozd, je le skoviknila sova, ki se je vračala v svoje ležišče, strel iz žandarske puške tokrat ni ogrdil zadnjega slovesa od matere.

Ko je imel Guzaj v žepu potni list za Ameriko, v srcu zvestobo in obljubo izvoljenke, na čelu znamenje sv. križa od materine roke, je še enkrat omadeževal te svetinje poboljšanja z roparskim pohlepom po denarju. Zbiral je zadnjič oddelke svoje tolpe in pričel z vso drznostjo ter naglico vlome ter rope pri bogatejših trgovcih od Pilštajna do Brežic. Tekom dobrih štirinajst dni je bilo vlomljeno na mnogo, mnogo krajih v trgovine. Guzajevi pajdaši so odnašali blago, on je praznil blagajne. Kjer ni šlo po tihem ter z lepa, je ustrahovala neustrašena banda preplašene napadene z revolverji, da so izročali zahtevano v blagu in denarju. Ponočni vlomi ali naravnost ropi so se vršili z bliskavico in je bil njih obseg ugotovljen in znan, ko so bili kon-